

13. oktober 2020

UKA2020/27 - 1

Uunga siunnersuut: Nunap immikkoortuini mittarfinnik tulleriiaarinissamut tunngavissat pillugit Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Ineqarnermut Attaveqaqatigiinnermullu Naalakkersuisoq)

Naleqqamiit nunap inuinit angallannerup ineriartortinnissaa pingaartilluinnarparput, iluarisimaarparput qilanaarisimavarpullu aaliangiiffissatut siunnersuutip saqqummiunneqarnissaa oqallisiginissaalu.

Siullertut naqissusigassaq tassaavoq Partii Naleqqamiit inatsisit malillugit Naalakkersuisut saqqummiinerat qulakkeerneqartariaqarmat. Minnerunngitsumik inuiaqatigiit aningaasaqarniarneranut pissutsit (samfundsøkonomiske forhold) malinneqarnersut ersarissumik inatsisartunut saqqummiunnaat.

Maannamummi uunga tunngasoq Inatsiartuni tunngavilersuutigineqartoq, mittarfissuarnut atorineqartoq ersarissumik takusinnaaleratsigu isertuussinersuaq atorineqartoq. Allaat piviusut aallaavigalugit inatsisit unioqqutinnissaat tunuarsimaffigineqarnani Demokratini ilaasortat tusagassiorfinnut nalunaarutaanni.

Torinngitsumilli Naalakkersuisooqatigiit qineqqusaarutininik suliaqarnerat uniffiginagu, Naleqqamiit piffissanngorsorivarput patajaattumik akisussaassusilimmillu Inatsisartut sulinerat qulakkiissallugu. Angallanneq eqqartortillugu kingumut qivialaartariaqarpugut, siunissamut naleraqarluta aaliangiiniarutta.

2015-imi mittarfeeqqanik mittarfissuarnillu oqallinneq kingumut qiviaranni ersarilluinnarpoq Inatsisartuni ilaasortat ilisimasat killeqartut aallaavigalugit oqariartuuteqartarsimasut. Ilaatigut immaqa "teknikkerneq" aporfigalugu oqarluartaarutit pingaarnertut tunngavilersuutigalugit. Tassa aamma maani inatsisartut oqaluttarfianniit qinikkatut kiffaanngissuseqarnerup periarfissaasa tamanna ilagaat.

Kiffartuussinermut isumaqatigiissutit sulii aaqqiivigineqanngitsut, innuttaasut erloqiserujoorlugit ullumikkumut inissisimanerat akuersaarneqarsinnaanngilaq.

Qeqertarsuup tikikkuminaassisimanagera qularutigineqanngilaq. Uunga eqqaamavara peroriartorninni S-61 atorlugu, aasaq ukjarlu illoqarfiup tikinneqarsinnaanera. Allaat Qeqertarsuarmi Diskomi sisorarluni sangusaarnermut pissartanngorniunnerit ingerlanneqarsinnaasarlutik angallannikkut pissutsit aporfilissuutaanngitsut atorluarlugit.

Qaarsuarsunni mittarfeqalermat Uummannap illoqarfittut kiffartuunnerlunneqarneranut sakkortusimaqaaq, allaat takornarialerinerup annertuumik unikaallannera illoqarfimmut sunnuteqarsimaqaluni. Tassani aamma pitaanerusumik aaqqiissoqarnissaa pisariqartinneqarpoq.

partii naleraq

Immaqami ullumikkut innuttaasut arlallit eqqaamassavaat Ilulissaniit Uummannamut toqqaannaq S-61-ip atorneqartarsimanera, aamma ajunngitsumik innuttaasunik takornarianillu atorneqarluartumik.

Immaqa ullumikkut innuttaasut nunarsuarmi mittarfiinnarnik tikitaqartarsimasut eqqarsaatiginnilaat Qeqertarsuup tunuani angallanneq qanoq pitsaatigisimanersoq Bell 212 aammalu angallateeqqat atulersinneqannginnerani, qulimiguullit anginerit atorneqarallarmata kiffartuussineq ullumikkornit pitsaanerugaartumik ingerlanneqarsimammat.

Aamma taamaappoq kujataani qulimiguulimmiik timmisaartuussisarneq, immaqa arlallit eqqaamassavaat angallannerup assartuinerullu pitsaassusaa qulimiguulik angisooq S-61 atorneqarallarmat.

Immaqaluunniit ullumikkut inuusuttut kisimik misiginikuunnginnerpaat ullumikkut kiffartuussivissatut isumaqatigiissuteqarfiusuni, qanga atugaasimasut aamma ajortuinnaasimangitsut.

Naleqqamit kikkulluunniit angallatinik assartuisinnaatitaasut periarfissaannik mattusserusunngilagut, nunarpulli ineriartornemut qimataassanngippat piffiit nunatsinniittut amerlanerit ukioq kaaviiarlugu silaannakkut tikinneqarsinnaasariaqarput. Taamaaliornikkut akikinnerulersissinnaanerit takussutissaqareemat.

Maanna sammisatsinni Uummannaq eqqugaanerlunnera aaqqiiviginiarsaralugu mittarfimmik neriorsonreqarsimagaluarpoq, tassani maluginiaqqunarpoq konsulentinik attartueqqaarluni oqaatigineqarmat taamaasiortoqarsinnaanngitsooq. Ila, akeqanngitsumik ataatsimiittarfitsinni Inatsisartuni ilaasortat partiillu arlallit tusareeraluarpaat.

Tamannali isumaqarpa Naleraq nunatsinni ineriartortitserusunngitsooq? Aaliangiinissamut sapertoq?

Qinersisartut qularutiginnilaat akissutaa tassaasoq: NAAMIK.

Ersarissumik maanna isornartorsiunerput Naalakkersuisut anguniagaanni mittarfissuartaarnissamut tunngavioqataasoq taasariaqarparput, mittarfiit ilaasa nunap immikkoortuini mittarfinnut, timmisartunik 19-it tikillugit ilaasoqarsinnaasunik milliliineq tunngavissaqannginnera. Sisimiut, ineriartornissaa qanoq takorloorneqarami Kangerlussuaq isaaviutinnagu mittarfillu 19-inik ilaasuliinnarnut killilersugaaguni?

Kisianni tamakku nalunngilagut Naalakkersuisooqatigiit siunnerfigigaat, naak immaqa nipituumik taarusunneq ajorlugu.

Naleqqami nunap inui nammassinnaasaannik amerlasuullu iluaqutissaannik aaqqiinissaq pingaartipparput. Akissarsiakkaat kisimik iluaqutissillugit, nunatsinni ataqatigiissaanani aaqqiissutit naammaleqaat. Innuttaasut ulluinnarsiutaat aallaavigalugit. Ilami UAGUTSINNUT aallaavigaluta aaqqiiniarta. Akit qaammatialuit qaangiuppata akikillinissaat siunertaaniarli, ukiut 25 tullii akilersugassat akikillisaarutaasussaangitsut naammaqaat.

partii naleraq

Ilami allaat partiit ilaasa isumaliorput mittarfiliorneq erngup nukissiorfiliornermut sanillunneqarsinnaasoq. Innuttaasut sarfaq pinngitsoorsinnaangilaat, atuisussaataapput. Angallannerli taamaanngilaq.

Ullumikkummi pissutsit qiviaannarneqarsinnaapput. Coronartoqarnerani angallanneq unikaallaqaaq, nunarsuarmioqatitsinni tamani. Univinngilaq, killeqaqaarli. Innuttaasulli sarfamik atuinertik unitsinngilaat corona pillugu.

Inatsisartunilu ilaasortat qulaqqunagit siunnerfik aqqinneqarsinnaanera maanna allannguutissatut oqaasertassanik ilanngussissaanga. Allannguutissatut siunnersuummut oqaasertassat:

“Nunap immikkoortuini ineriartorneq qulakkeerniarlugu aaliangiiffissatut siunnersuut.

Nunarput ineriartortinneqarsinnaangilaq partiit ataasiakkaat qineqqusaarutaat oqarluartaarnerilu kisiisa aalaavigalugit atorlugillu. Ataqatigiisumik, partiit akimorlugit, aaliangiinissaq pisariaqarpoq.

Paasisutissat pigineqareerput, maannalu qulakkiigassaq tassaassaaq qulimiguullit 19-inik ilaasoqarsinnaasut aqutissinneqassammata maanna kiffartuussinermut isumaqatigiissutissani. Ataqqillugu imminut akilersinnaassuseq avataaniit attartuisinnaaneq ammaffigineqarpoq, soorlu 2009-mi CAIRN nunatsinni oliamik qillerilermat avataaniit tikisinneqarnikut pisariaqartitavut. Taamaasilluta Qeqertarsuup tunuani aammalu Kujataani qulimiguullit anginerit ukioq kaajallallugu atorneqarsinnaasut piaarnerpaamik eqqunneqarnissaat anguniarneqassasoq. Kiffartuussiviusuni allani aamma qulimiguullit nutaaliaanerit atorneqarnissaasa piumasqaataanissaat naqissuserlugu.

Inuiaqatigiit aningaasaqarniarneranni pissutsit aamma aallaavigalugit sanaartornerit sukkanerpaamik aallartissinnaaniarlugit aporfiusinnaasut aaqqiivigineqassasut;

- *Tasiilami mittarfik 1199 meteri asfalt-imik qalligaaq aammalu Ittoqqortoormiuni 1199 meteri (ujaraaqqanik qalligaasinnaasoq) uniffinnik (stopway) imaluunniit aallarfissanik (clearway) periarfissiisoq sananeqassallutik.*
- *Ittoqqortoormiuni mittarfissaq aamma nunatta nakkutigineqarsinnaaneranut atorneqarsinnaangorlugu 1800 meteri ujaraaqqanik qalligaaq, sakkutooqarfimmu (Mestersvig) matusisinnaanermut periarfissiissaaq.”*

Nunatsinni ineriartorneq pitsaanerpaamik anguneqarsinnaavoq angallannerup akikinnerpaaffissaaniitinneratigt aammalu innuttaasunut atugassarititaasut pitsaasuutinniarlugit angallannermi pisariqartumik sanaartugassat akikinnerpaaffissaaniisinnerisigut.

Maanna mittarfissuarnik sanaartortoqarpoq, isertuussineq annertoq ingerlallugu. Aali ilumut ajunngitsumik ingerlagaluarpat nunatsinni tanngassimaarutissaagaluq.

Taamaammat oqarluartaarnek sapiissuseqartuusaarnerlu kisiisa atorlugit sulineq tamaanga killeqarniarli, partiillu akimorlugit naaperiaaneq “teknikkersinnaasut” tatigalugit ingerlasa.

Partii Naleqqamiit neriuppugut Inuiaqatigiit tamaasa eqqarsaatigalugit angallannikkt aqqissuussinerit ajunngitsumik naammassineqarumaartut, aamma tusaaneqarluta suleqataarusuppugut.

Taamannak oqaaseqarluta siunnersuutip aappassaaneerneqannginnermini Inatsisartut Sanaartornermut Ataatsimiititaliaanni suliarineqarnissaa innersussutigaarput.

Pele Broberg, Partii Naleraq